

ОБЩИНА ХАЙРЕДИН

**ПРОГРАМА
ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН
2021-2028 г.**

с. Хайредин, 2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1.ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
1.1.Законови изисквания и програмни документи, въз основана които е разработена програмата.....	3-4
2. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА.....	4
2.1. Географска характеристика и местоположение на общината.....	4
2.1.1. Релеф.....	5
2.1.2. Климат	5
2.1.3. Водни ресурси	5
2.1.4. Почви и полезни изкопаеми	5-6
2.1.5. Защитени зони и защитени територии	6-7
2.2. Административно – териториална характеристика	7-8
2.3. Социално-демографска характеристика.....	8-9
3. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ.....	9
3.1. Анализ на отпадъците	9-10
3.1.1.Генерирани битови отпадъци.....	10-12
3.1.2. Строителни отпадъци.....	12-13
3.2. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци	13
3.2.1. Системи за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците	13-14
3.2.2.Предотвратяване на риска от стари замърсявания.....	14
3.3.Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции	14-17
3.4. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване	17-18
3.5. Анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите	18-19
3.6. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	19-20
3.7. Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци.....	20
4. SWOT АНАЛИЗ	20-23
5. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА	23

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската програма за управление на отпадъците е един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството за отпадъците на местно ниво. Тя се разработва в съответствие с нормативните изисквания на чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), във връзка с чл.15, ал.1, т.3, чл.57 и чл.59 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Програмата за управление на отпадъците е секторна програма и е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Хайредин.

Програмата за управление на отпадъците на територията на община Хайредин 2021-2028 г. е разработена за период, който съвпада с действието на Националния план за управление на отпадъците (НПУО 2021-2028 г.) и при необходимост ще бъде актуализирана при неговото окончателно одобрение, при промяна във фактическите или нормативни условия.

В приложение към програмата са изготвени 5 анализа, свързани със съществуващото положение по управление на отпадъците в Община Хайредин. Въз основа на основните изводи и препоръки по всеки анализ са идентифицирани дейностите (мерките) за постигане на целите, поставени в националното законодателство по управление на отпадъците до 2028 г.

Очаква се програмата да окаже принос за ефективно използване и намаляване на вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

1.1. Законови изисквания и програмни документи, въз основана които е разработена програмата

При разработване на програмата за взети предвид следните законови изисквания и редица европейски и национални програмни и методически документи и изследвания:

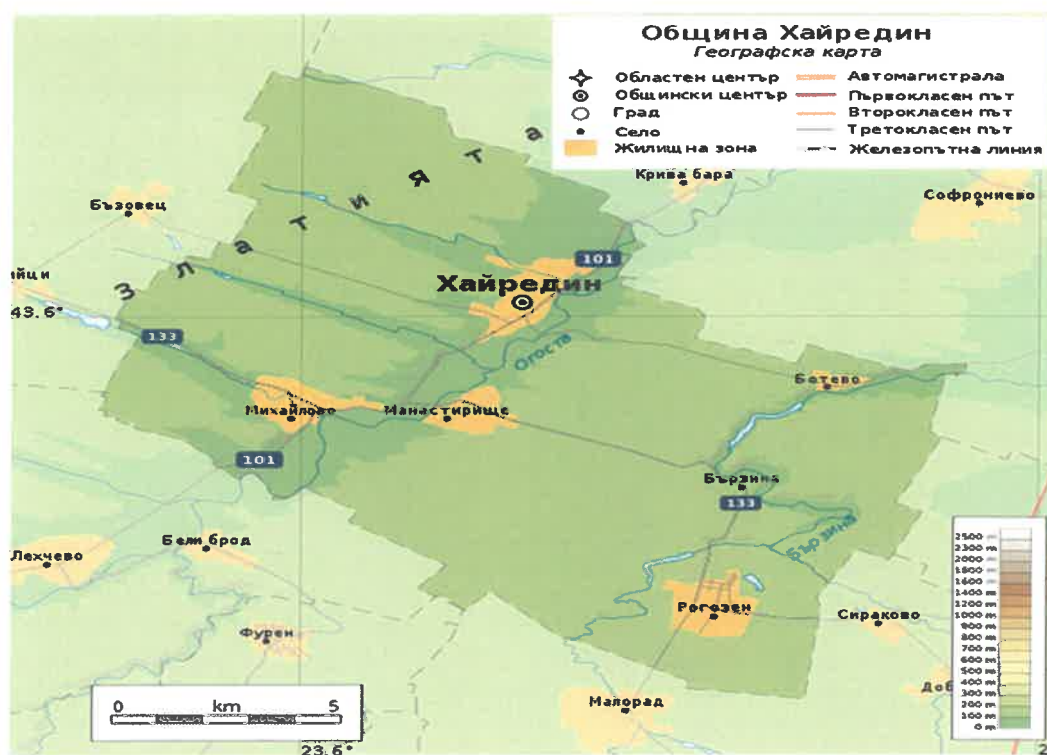
- Закон за управление на отпадъците (изм. ДВ. бр. 105 от 11 Декември 2020 г.) и наредбите към него;
- Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г.;
- Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците;
- Изготвяне на план за управление на отпадъците, методологична обяснителна бележка, ЕК, Генерална дирекция „Околна среда“;
- Ръководство и разработване на програми за предотвратяване на образуването на отпадъци, ЕК, Генерална дирекция „Околна среда“;

- Насоки за изготвяне на програми за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци, ЕК, Генерална дирекция „Околна среда“;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране;
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България;

2. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

2.1. Географска характеристика и местоположение на общината

Община Хайредин е разположена в северозападната част на Република България, в област Враца. Община Хайредин е с площ 189,075 кв.км, със средна надморска височина 113,8 м. Тя е на 25 км. южно от р. Дунав и попада в географските граници на Дунавската равнина, в плодородната област Златията.

В нейния състав се включват шест села: Хайредин, Михайлово, Манастирище, Бързина, Ботево и Рогозен. Съседни общини са Борован, Криводол, Бяла Слатина, Козлодуй и Мизия от област Враца. На запад граничи с общините Вълчедръм и Бойчиновци от област Монтана.

2.1.1. Релеф

Релефът на общината е подчертано равнинен със слабо изразен хълмист характер. Теренът се състои от много плитки речни долини и ниско чисто плоски възвишения. Основните скали в община Хайредин са седиментни. Те са представени предимно от лъос - 82 % и варовит пясъчник и глина – 18 %.

2.1.2. Климат

Климатът е закономерна последователност на атмосферните процеси, създаващи се в резултат на взаимодействието на слънчевата радиация, атмосферната циркулация и подложната повърхност, т.е. това е многогодишният режим на времето на дадено място, обусловен от географското му положение. Най-общо разглежданата територия се отнася към Умерено континенталната климатична подобласт на Европейско континенталната климатична област. В тази област на континенталният характер на климата е най-добре изразен. Откритостта и към североизток е предпоставка за преобладаването на континентални въздушни маси през зимата, което е причина тук тя да е най-студена в сравнение с всички останали низини на страната. Лятото е горещо при преобладаване на субтропични въздушни маси идващи от по-южните широчини. През лятото по-интензивните захлаждания има в случаите на нахлуване на свеж атлантически въздух от по-големите широчини. Континенталността на климата ярко се проявява в добре изразения летен максимум и зимен минимум на валежите.

2.1.3. Водни ресурси

Водните ресурси на Община Хайредин са ограничени. Основен хидроизточник е река Огоста и трите язовира, разположени край селата, два в землището на село Рогозен и един в землището на селата Бързина и Ботево. В близост до село Хайредин се намира минерален извор. Хидрогеоложките условия на територията на общината са предпоставка за образуване на подземни води.

2.1.4. Почви и полезни изкопаеми

На територията на общината са разпространени следните почвени типа: алувиални, алувиално-ливадни и карбонатни черноземни. Горският фонд се

състои от следните типове гори: *Литоложка основа* – на територията на общината има свлачищни процеси. Едното място е на територията на село Манастирище, а второто се намира между селата Хайредин и Ботево.

Общината не е богата на полезни изкопаеми. В землището на село Манастирище им находище на мушелкалк, което от 2013 г. не е в експлоатация.

2.1.5. Защитени зони и защитени територии

„Натура 2000“ включва специални защитени райони, определени от страните-членки на Европейския съюз, съгласно Директивата за опазване на природните местообитания и Директивата за защита на дивите птици. На територията на община Хайредин в землищата на селата Манастирище, Михайлово и Хайредин е разположена част от защитена зона „Златията“ за опазване на дивите птици с идентификационен код BG0002009. Съгласно Заповед № РД- 548/05.09.2008 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 83/2008 г.), изменен със Заповед № РД - 69/28.01.2013 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 10/2013 г.) в границите на защитената зона се забранява:

- премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползване на земеделски земи като такива;
- залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- косенето на ливадите от периферията към центъра с бързоподвижна техника преди 15 юли;
- извършване на дейности, свързани с отводняване или пресушаване на мочурища, ливади и естествени водни обекти;
- подмяна на крайречните гори от местни дървесни видове с неместни такива на разстояние до 50 м. от границите на водните обекти.

Предмет на опазване в защитена зона „Златията“ са следните видове птици:

Закона за биологичното разнообразие: Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ichobrychus minutus*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Малък сокол (*Falco columbarius*),

Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Сив жерав (*Grus grus*), Дропла (*Otis tarda*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрия (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Пчелояд (*Merops apiaster*), Брегова лястовица (*Riparia riparia*);

Община Хайредин не предвижда дейности на територията на защитената зона BG0002009 „Златия“.

2.2. Административно – териториална характеристика

- Управленски

Община Хайредин осъществява обмен на информация и сътрудничество с РИОСВ – гр.Враца, в териториалния обхват на която попада. Към ОБС- Хайредин функционира постоянна комисия по териториално развитие, стопанска и трудова заетост, земеделие и гори, транспорт и опазване на околната среда, която пряко е ангажирана с въпросите на екологията. Работи се както с Национални, така и с местни нормативни документи. Разработват се нови документи (планове, програми, наредби и др.). От гледна точка на управленските фактори на незадоволително ниво е системата за информация на гражданите по отношение на управлението на околната среда. Необходима е по-широка гласност както за възникнали проблеми сред Общината, така и за търсене на решението им и привличане на обществеността в изпълнение на предприетите мерки.

- Икономически

Общинската икономическа инфраструктура има ясно изразена аграрно-промишлена характеристика. Селското стопанство е основен отрасъл в икономиката на община Хайредин. Земеделското производство доминира над

промишленото. Традиционно за Общината е зърно производството. Около 40% от обработваемата земя се засява с овес, ечемик и пшеница, а останалата с царевица, слънчоглед и рапица. Интензивните отрасли на земеделието, зеленчуко-производство, лозарство и овощарство не дават почти никаква стокова продукция, а задоволяват само собствени потребности от производителите. Цялата производствена инфраструктура на територията на Общината е частна собственост. На територията на община Хайредин са регистрирани над 100 фирми – болшинството с предмет на дейност търговия. През 2010-2012г. са построени МВЕЦ „Елена“ с инвеститор „Елена Билд“ ЕООД гр.София и ФБЕ Рогозен ЕООД гр.София.

2.3. Социално-демографска характеристика

Демографски

Община Хайредин включва 6 села: Ботево –61 жит., Бързина – 209 жит., Михайлово - 930 жит., Манастирище – 938 жит., Рогозен – 888 жит. и Хайредин – 1 255 жит. Броят на населението в Общината възлиза на 4 281 жители.

- Разпределението на жителите по пол е както следва:
  - мъже – 2 153 души;
  - жени – 2 128 души;
- Възрастовата структура на населението е както следва:
  - Деца до 18 годишна възраст – 767 лица;
    - мъже – 405 души;
    - жени – 362 души;
- Население в трудоспособна възраст:
  - мъже – 1 523 души;
  - жени – 1 335 души;
  - общо население в трудоспособна възраст –2 858 души;
- Население в пенсионна възраст:

- мъже – 561 души;
- жени – 901 души;
- общо население в пенсионна възраст – 1 462 души;

В Община Хайредин се наблюдава демографска криза, която се задълбочава. Населението на общината намалява и застарява ежегодно, като за тези негативни демографски процеси влияние оказват националните демографски процеси – намалена раждаемост, увеличена смъртност, засилена урбанизация и интензивна емиграция.

Социално-икономически

Високата безработица е основна причина за ниското благосъстояние на населението в Общината. В статистически данни показва тенденция на цикличен характер на безработицата, която е в тясна зависимост от субсидираната заетост, т.е. от стартирането на програми, мерки и схеми, които се финансират от Държавния бюджет чрез ДБТ или от Европейския социален фонд. Тази зависимост е пряк резултат от ниския квалификационен профил на голяма част от регистрираните безработни лица. Те са приоритетна група за програмите и микропроектите, които са основни форми на субсидирана заетост и имат сравнително масов характер т.е. разкриват голям брой временни работни места в общо полезни дейности или по-точно в дейности не изискващи висока професионална квалификация.

3. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

3.1. Анализ на отпадъците

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението. Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ за разработването на общинската програма и дава отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата образувани отпадъци в общината и каква е нормата на натрупване?
- Какви са количествата и тенденциите на различните потоци отпадъци за анализирания период?
- Какъв е морфологичният състав на образуваните битови отпадъци в общината?
- Каква е степента на изпълнение на целите, които са поставени пред общината в съответствие с националното и европейското законодателство?

3.1.1. Генерирани битови отпадъци

Жителите на дадена административна единица образуват различно количество отпадъци с различен състав. Тези показатели зависят от социалния статус, битовите особености на средата, изградената култура на потребление и други фактори. Непрекъснато нарастващото количество смесени отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията в Община Хайредин, налага предприемането на мерки за тяхното намаляване, повторната им употреба и увеличаване на рециклирането и оползотворяването им. Община Хайредин е една от сравнително малките общини в България, но се сблъсква с почти пълната гама проблеми, свързани с управлението на отпадъците. ЗУО разделя отпадъците по видове, както следва:

- битови;
- производствени;
- опасни;
- строителни;
- биоразградими;
- масово разпространени.

Общинските власти играят важна роля в изпълнението на политиката по отношение опазване на околната среда, подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци, чрез сключването на договори и в това отношение основните им функции включват:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата;
- почистване на уличните платна, тротоарите, площадките, алеите и поддържане на зелените площи и други територии предназначени за обществено ползване;
- разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки, чрез организация по оползотворяване;

- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища, чрез контрол от длъжностни лица;

Битови отпадъци

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкия живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

От административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Хайредин, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
  - Промислените предприятия;
  - Търговски и обслужващи обекти.
-
- Услугата по организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци се предоставя на 100% от населението на община Хайредин;
  - От 2009 г. Община Хайредин участва в регионална система за управление на отпадъците – Регион Оряхово и депонира битовите и строителните си отпадъци на Регионалното депо за неопасни битови отпадъци, м. „Марков баир“ – гр. Оряхово. Това депо обслужва общините Оряхово, Козлодуй, Хайредин, Мизия, Бяла Слатина, Борован и Кнежа;
  - Данните за смесени битови отпадъци на Община Хайредин за периода 2016 - 2020 г. варират и не се движат в постоянни стойности. Тази тенденция може да се обясни със занижен контрол при незаконното изхвърляне на отпадъци;
  - Данните за проведения през 2017 г. морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Хайредин в продължение на една година – четири сезона са показани на фигура №2.

Данните показват, че:

Таблица №2 Морфологичен състав на Община Хайредин

ФРАКЦИЯ	Мерна единица	Община Хайредин
Битови отпадъци общо	т./г.	712,83
Хранителни отпадъци	%	11,63
Хартия	%	8,35
Пластмаса	%	12,67
Текстил	%	3,44
Гума	%	0,61
Кожа	%	1,50
Градински отпадъци	%	33,85
Дървесни отпадъци	%	2,47
Стъкло	%	4,53
Метали	%	7,61
Инертни материали	%	10,99
Опасни отпадъци от бита	%	2,35
Хранителни отпадъци	т./г.	82,92
Хартия	т./г.	59,50
Пластмаса	т./г.	90,31
Текстил	т./г.	24,50
Гума	т./г.	4,38
Кожа	т./г.	10,66
Градински отпадъци	т./г.	241,31
Дървесни отпадъци	т./г.	17,64
Стъкло	т./г.	32,26
Метали	т./г.	54,26
Инертни материали	т./г.	78,34
Опасни отпадъци от бита	т./г.	16,74

Данните от таблица №2 са получени като се преизчисли количеството на генерираните на територията на Община Хайредин ТБО.

3.1.1.Генерирани битови отпадъци

- В Община Хайредин не се извършва събиране на информация за генериране на строителни отпадъци.

- Изпълнителните на строителни и ремонтни дейности, не винаги доставят отпадъците на Регионално депо за неопасни отпадъци, а се случва да ги изхвърлят на нерегламентирани места сред природата.
- Налице е изоставяне на процеса по осигуряване на площадки, които общините трябва да осигуряват съгласно ЗУО, на които домакинствата и фирмите могат да оставят разделно събраните ОСР в малки количества от ремонтна дейност, което често е една от причините тези отпадъци да се изхвърлят в контейнерите за смесени битови отпадъци или до тях и съответно да запълват депото за битови отпадъци и замърсяват уличните пространства.

3.2. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци

На територията на Общината няма изградена инсталация за предварително третиране на отпадъците, поради което всички генерирани битови и производствени неопасни отпадъци се събират и транспортират за депониране на Регионално депо за неопасни отпадъци, м., „Марков баир“ – гр. Оряхово. Площта на цялото депо е 104, 368 дка с общ капацитет 506 370 тона.

3.2.1. Системи за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците

Основната концепция на организацията за разделно събиране на отпадъци се състои в това, че всеки отделен продукт се превръща в отпадък, като се смеси в кофата за общо събиране на отпадъци. Разделно събраните хартиени, пластмасови, метални и стъклени опаковки от тези отпадъци вече не са боклук, а търговски продукт – ценна суровина за промишлеността. Изхождайки от актуалната в момента законова рамка, се определя какъв/или какви именно компоненти от състава на ТБО ще се събират от общия поток генерирани отпадъци. Ефективното разделяне на потока отпадъци е ключът към успешното осъществяване на всяка една програма за разделно събиране на отпадъци, включително отпадъци от опаковки.

Въвеждането на устойчива общинска колективна система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, включваща контейнери за разделно събиране с последващо сортиране по видове материали и обезпечена със специализирана техника за отпадъци и транспортно обслужваща техника, е един процес, който е икономически приемлив и ще доведе до висока ефективност.

На територията на община Хайредин е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Подписан е договор между Община Хайредин и фирма „Булекопак“ АД за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

3.2.2.Предотвратяване на риска от стари замърсявания

На територията на община Хайредин всички нерегламентирани сметища са закрити. При установяване на локални нерегламентирани замърсявания се предприемат незабавни мерки по отстраняването им. Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на общинската администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци на територията на община Хайредин.

В част от случаите се наблюдават повторно замърсяване на терените с локализирано нерегламентирано изхвърляне на отпадъци, но същите се почистват отново.

3.3.Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции

Планирането, регулирането и налагането на законодателството по управление на отпадъците зависи от наличните човешки ресурси в общината. За да се подпомогне изпълнението на законодателството, компетентните органи на национално, регионално и общинско ниво се нуждаят от достатъчен и добре обучен персонал, ангажиран със:

- разработване и прилагане на законодателството, технически стандарти и ръководства за дейностите по управление на отпадъците;
- разработване на политиката за управление на отпадъците, планиране и прилагане на местно ниво;
- упражняване на контрол, извършване на проверки на образуващи и/или третиращи отпадъци;
- инициране и налагане на мерките по прилагане на законодателството;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
- подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на общинската инфраструктура за отпадъци.

Изпълнението на настоящата Програма за управление на отпадъците в Община Хайредин до 2028 г., изисква подобряване на институционалния капацитет и засилване на контролните функции на местно ниво.

Планирането и установяването на финансово обезпечени и поносими за населението системи за събиране (включително разделно) и транспортиране на отпадъците е предизвикателство за голяма част от по-малките общини. Това налага приемането на мерки за насърчаване на кооперирането между общините, с цел изпълнение на техните отговорности и ще подпомогне усъвършенстването на системите за управление на отпадъците в общините.

Дейностите по управление на отпадъците на местно ниво в община Хайредин се осъществяват чрез:

- изпълнение на Общинската програмата за управление на отпадъците и спазване на Наредбите, приети от Общински съвет Хайредин, имащи отношение към темата с отпадъците.

В Общината управлението на отпадъците се извършва от Кмета на Общината, кметове на населени места и служители в отдел „Териториално, селищно устройство и екология“. Към Общински съвет Хайредин функционира постоянна комисия по устройство на територията, опазване на околната среда и инфраструктурата, състояща се от 11 общински съветници.

Контролните функции по дейностите за управление на отпадъците в рамките на общината имат кмета на общината, специалистите от общинската администрация, а конкретно по населени места кметовете на населените места.

Съгласно приетата с решение на Общински съвет Хайредин структура на общинската администрация, отговорното звено за дейностите по опазване на околната среда и в частност по управление на отпадъците е Отдел „Териториално, селищно устройство и екология“. В отдела има назначени отговорни служители, които освен дейностите свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоизвозването, поддържането на зелените площи, изпълнение на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, БДУВ и други, активно участва в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници.

С оглед на действащата административна структура на Община Хайредин, изпълнението на ПУО ще се осъществява от служители от Общинската администрация, на които са възложени следните функции, свързани с екологията и опазването на околната среда:

- Събиране на информация за състоянието на околната среда в общината;
- При непосредствена опасност, съществено замърсяване или увреждане на околната среда незабавно информира кмета на общината и съдейства за предприемане на мерки за предотвратяване на евентуални вредни последици;
- Контрол на състоянието на компонентите и факторите на околната среда и източниците на замърсяване на територията на общината;
- Съставяне на програми и графици във връзка с контрола по опазването на околната среда;
- Контролиране на събирането на битовите и строителните отпадъци и др.

Служителите, назначени да отговарят за проблемите по управление на отпадъците притежават необходимото образование, професионална компетентност и опит за заемане на длъжността. Те извършват контролната дейност по отпадъците, но анализът на количествените характеристики на човешките ресурси показва, че броят на служителите, пряко отговорни за опазването на околната среда и управлението на отпадъци е недостатъчен спрямо разширяващите се ангажименти на общините в тези сфери.

Препоръчва се увеличаването на щатната бройка (поне с още 1 бр.) на служителите в Общинската администрация и отделянето на самостоятелна

длъжност за управление на отпадъците, която да обхваща изпълнението на дейности, свързани с тази политика на общината. Допълнителен мотив към препоръката е широкият спектър на направленията, за които отговаря администрацията.

За извършване на контролна дейност в общината са упълномощени освен компетентните служители и кметовете на кметствата. Актовете се съставят от представители на РИОСВ – Враца, за замърсени терени и неправомерно изхвърляне на отпадъци и за нарушения на наредбите, приети от Общинския съвет - Хайредин.

В областта на дейностите с отпадъци общината има разработени програмни и нормативни документи, актуални спрямо приетите документи на национално ниво.

Контролната дейност, свързана с налагането на санкции се извършва от длъжностни лица в общинска администрация и инспекторите от РИОСВ.

Анализът на институционалния капацитет за управление на отпадъците в общината показва, че възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на Кмета на общината са обезпечени, чрез функциите на административните звена в общинската администрация. Във връзка с предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища, има създадена със Заповед на кмета комисия, която да извършва проверки по подадени сигнали на граждани и да се съставят актове на нарушителите.

В Община Хайредин се изпълняват в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета и общинската администрация, съгласно законовите разпоредби за управление на отпадъците. Създадена е позиция по опазване на околната среда (еколог), която се изпълнява от правоспособен и опитен общински служител. Нивото на работа е много добро, предвид ограничените човешки ресурси и предоставения технически капацитет, но с разпределението на функциите в общинската администрация е натоварен само един специалист.

Прегледът на функциите за управление на отпадъците в общината показва, че:

- По отношение на политиката за отпадъците, в Общината са изготвени планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците;
- Дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, транспортиране на отпадъци са организирани;
- Ежегодно се разработва и приема годишна план - сметка за дейности с отпадъците, като те се обезпечават финансово, чрез определяне на годишните такси за свързаните с отпадъци услуги и други;

По отношение на състоянието на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци, прегледът показва, че:

- Персоналът, натоварен с функции за управление на отпадъците притежава необходимите качествени характеристики и професионална квалификация, но следва да се предвидят мерки за повишаване на квалификацията, тяхното задържане и професионално развитие във връзка с повишаване на експертизата в сферата на отпадъците;

- По отношение на количествената характеристика се установи недостатъчност на служителите, които пряко и единствено да са отговорни за управление на отпадъците. Налице е нужда от поне още един специалист, който да изпълнява функции по управление на отпадъците;
- Общината разполага с необходимата материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала за изпълнение на функциите - осигурени помещения, офис оборудване, но няма специализиран автомобил за осъществяване на контролната дейност.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва включването им в дейности за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари, специализирани курсове и обучения.

Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите, е достатъчна и не е необходимо да се предвиждат мерки в тази насока.

3.4. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

На територията на Община Хайредин старите замърсявания са в резултат от неорганизираните сметища (струпуване на всякакъв вид отпадъци, най-вече битови и строителни) около населените места. Образуват се периодично и своевременно се почистват. Една от причините за тяхното образуване е недостатъчната екокултура и липсата на отговорно отношение на недобросъвестни жители от общината. Съществуващите проблеми, свързани със системите за събиране и транспортиране на отпадъците, слабостите в контролната дейност и не на последно място ниското екологично възпитание на гражданите, спомагат за неконтролираното изхвърляне на отпадъци и за възникването на локални замърсявания и нерегламентирани сметища около деретата на реки, покрайнини на населени места, селскостопански пътища и др. Най-често на неразрешени места се изхвърлят смесени битови отпадъци (покъщнина, отпадъци от различен характер), като и отпадъци от строителни и ремонтни дейности, животински отпадъци и др. Община Хайредин е извършила почистване и закриване на всички съществуващи незаконни сметища за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания. На местата на бившите нерегламентирани сметища, са поставени табели, предупреждаващи лицата изхвърлящи отпадъци за съответните санкции, съгласно ЗУО и местната наредба. Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на Общинска администрация водят до значително

намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци. Общината ежегодно почиства замърсени зони с нерегламентирано изхвърлени отпадъци.

3.5. Анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

Въз основа на анализа на организационните схеми за управление на отпадъците могат да се направят следните изводи:

- На територията на община Хайредин функционира и се доразвива организация по отношение на разделното събиране на почти всички видове отпадъци, за които общината има ангажменти, произтичащи от национално законодателство.
- Принципът „замърсителят плаща“ се прилага частично по отношение услугите, свързани с битовите отпадъци поради технически проблеми, свързани с измерване на точното количество изхвърлени битови отпадъци, особено от домакинствата. Практически съществува нормативна възможност за всички лица да подадат декларация, с която да посочат вида и броя на съдовете за битови отпадъци, които ще се използват през годината. В Наредба № 10 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Хайредин, е ясно определено, че този режим се прилага за:
  - собственика на имота;
  - ползвателя – при учредено вещно право на ползване;
  - концесионера – при предоставяне на особено право на ползване – концесия;

Създадена е и практика по прилагане на принципа „замърсителят плаща“.

- Приходите от такса „ битови отпадъци“ не винаги покриват разходите, заложиени по план-сметката и се налага използването на средства от субсидията за местни дейности на ДБ.

3.6. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Анализът на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците води до следните изводи и препоръки:

- Целта на общината е длъжностните лица на общинска администрация системно да работят за повишаването на екологичната култура на населението на общината. Общината е предприела мерки за информиране на населението и включването в различни събития за опазване на чистотата на населените места. Освен воденето на последователна политика по информиране на населението, се прибегва и до прилагане на административно-наказателни процедури, които от своя страна водят до негативни реакции сред населението.
- Община Хайредин е предприела действия за информиране на населението относно отпадъците от опаковки и масово разпространените отпадъци, с цел повишаване на общественото съзнание и подобряване на ефективността на системата за разделно събиране. Предприетите мерки съответстват на йерархията за управление на отпадъците и в дългосрочен план следва да демонстрират по-добри резултати по отношение на разделно събиране на отпадъците. В договора с Организацията по оползотворяване са предвидени клаузи за информиране на обществеността.
- Община Хайредин изпълнява всички задължения, произтичащи от националното законодателство за информиране на обществеността и провеждане на консултации по отношение на изготвяне на планове и програми и по инвестиционни предложения на територията на общината.
- Препоръчително е на интернет страницата на Община Хайредин да се създаде в раздел „Екология“, под-раздел „Управление на отпадъците“. По този начин ще се създадат условия за лесно и удобно намиране на информация за отпадъците и за всички публични прояви, които общината организира в тази област.
- Препоръчително е Община Хайредин да заложи повече мерки за провеждане на образователни кампании, дискусии и срещи в училищата, детските градини и други целеви групи, като тяхното осъществяване да бъде с екологична насоченост.

3.7. Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци

Анализът на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци в Община Хайредин води до следните изводи и препоръки:

- Информация във връзка с управлението на отпадъците в Община Хайредин се събира в различни административни структури на общината. Събраната информация в едни отдели не винаги е достъпна за ползването от други отдели, което намалява ефективността на процеса за управление на отпадъците.

- В Община Хайредин липсва система за набиране на качествена информация за управление на отпадъците чрез организиран мониторинг на процесите. Открояването на проблемите пред заинтересованите лица, както и набирането на предложения и коментари, не се извършва чрез изградена система – например с ежегодни социологически проучвания, а е инцидентно явление.

- Необходимо е общината да разработи база-данни и да приеме вътрешни правила за относно задълженията на структурните звена за събиране, обработка и предоставяне на информация в база-данни за отпадъците, както и сроковете съобразно специфичните нормативни и оперативни изисквания.

4. SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуационни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ – управлението на отпадъците, от средата, в която той функционира. Обектът на анализ се разглежда откъм неговите „силни страни” и „слаби страни”. Средата, в която функционира управлението на отпадъците в общината, се диференцира на „възможности” и „заплахи”.

Силни страни

Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни

Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности

Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи

Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Силни страни	Слаби страни
1.Разработване на Общинска програма за управление на отпадъците с цел решаване на съществуващи проблеми и фокусиране върху бъдещи действия за управление на отпадъците;	1.Не се извършва предварително третиране на битовите отпадъци;
2.Разработени общински наредби, с които се регламентират задълженията на управление на отпадъците на всички лица и се създават условия за решаване на съществуващи проблеми;	2.Няма въведена практика по третиране на биоразградимите битови отпадъци;
3.Висока степен на обхващане на населението в организираната система за събиране и транспортиране на битови отпадъци;	3.Създадената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки е неефективна и се събират малки количества материали за рециклиране;
4.Добра професионална квалификация на експертите, работещи в тази област;	
5.Добра събираемост на приходите от такса „битови отпадъци“;	
6.Изградени са предпоставки, които позволяват участие на обществеността при вземане на решения, свързани с управление на отпадъците – процедури по ОВОС, публични обсъждания, предоставяне на информация чрез интернет;	
7.Извършва се екологосъобразно обезвреждане на отпадъците на Регионално депо за неопасни отпадъци, „Марков баир“- гр. Оряхово;	
Възможности	Заплахи
1.Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците;	1.Подценяване на възможностите за работа по проекти, финансирани по оперативни програми, съфинансирани със средства на ЕС;
2.Подобряване на ефективността на системите за управление на масово разпространени отпадъци (МРО) с цел	2.Ограничаване на възможностите за ефективно управление на отпадъците, поради намаляване на

осигуряване на висококачествено рециклиране и прилагане на принципа за разширена отговорност на производителя;	административния капацитет в общината;
3.Провеждане на разяснителна кампания, предимно в училищата и детските градини, за повишаване на осведомеността по отношение на отпадъците и постигане на по-активно участие в системите за разделно събиране на отпадъците;	3.Проблеми с неефективно управление на финансовите инструменти на ЕС на национално ниво;
4.Ежегодно провеждане на кампании с ООП, с които общината има сключени договори за популяризиране на разделно събиране и екологосъобразно управление на отпадъците;	4.Необходимост от увеличаване на „такса битови отпадъци“ при нереализиране на регионална система за управление на отпадъците;
5.Актуализиране на местната Наредба №10 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Хайредин, във връзка с прецизиране на текстове относно Закона за местните данъци и такси и Закона за управление на отпадъците;	5.Налагане на санкции при неспазване изискванията на националното законодателство за постигане на целите по рециклиране и оползотворяване на отпадъци в региона;
6.Достигане на целите, заложиени в ЗУО, по отношение управление на отпадъците;	

5. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Отправна точка за определяне на стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците на Община Хайредин за периода 2021- 2028 г. са направени изводи от прилаганата политика за управление на отпадъците на територията на Общината, препоръките и SWOT анализа, както и целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. В съответствие с това са идентифицирани основна и четири стратегически цели на общинската програма.

Основната цел на програмата е да допринесе за устойчивото развитие на Община Хайредин чрез реализиране на интегрирана система за управление на отпадъците, която да доведе до намаляване на въздействията върху околната

среда, причинени от генерираните отпадъци, подобряване ефективността на използване на отпадъците като ресурс, увеличаване отговорностите на замърсителите, стимулиране на инвестициите за управление на отпадъците. Въз основа на това, **Стратегическите цели**, чието постигане през периода на Програмата ще допринесе за изпълнението на генералната стратегическа цел за ефективно използване на отпадъците като ресурси и намаляване на генерирането и на депонирането им, включват:

- **Стратегическа цел 1:** Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;
- **Стратегическа цел 2:** Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им;
- **Стратегическа цел 3:** Повишаване на капацитета на институциите по управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;

Тези цели са в синхрон с целите на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.